בדרכו למוסקבה, נפגש ראש מערכת „העולם הזה"

הסורים סומכים רק

אין שום ספק. התורכים אינם אוהבים את מוסקבה. גם לא את אלה הנוסעים למוסקבה. כך, למשל, כש־החתים הקונסול התורכי בתל־אביב את דרכוני הנוסעים לפסטיבל הנוער במוסקבה, הוא ציין על כל דרכון ב־הדגשה: „נוסע לפסטיבל במוסקבה." הוא כנראה חשש שמא פקיד תורכי יטעה ויטפל בנוסעים למוסקבה בכפפות של משי.

הקונסול יכול להיות שקט: לא היה שום פקיד כזה. נקח לדוגמה את פקידי המכס.

זה התחיל בשעה 9.30 בבוקר, למחרת ההפלגה מחיפה. א/ק מרמרה, אניית נוסעים תורכית שנבנתה בגרמניה לפני שנתיים, הטילה עוגן במיפרץ יפה. ממול התמשכה שורה של בתים יפים, מכוסי רעפים וטובלים בתוך ירק. איסקנדרון — לשעבר אלכסנדרטה, עיר־הנמל אשר הועברה לתורכים ב־1939 על־ידי הצרפתים.

באותו זמן שלטו הצרפתים על סוריה. איסקנדרון, עיר בת כ־60 אלף תושבים היתה שייכת לסוריה. אך ה־צרפתים ויתרו, ברוב אדיבותם הבינלאומית, על עיר הנמל ה־סורי, וחבל איסקנדרון הפך החבל הדרומי של הריפוב־ליקה התורכית.

כיום גרים בעיר־נמל זו כ־40 אלף ערבים ממוצא סורי; השאר הם תורכים. כולם מדברים ערבית — הסורים־ל־שעבר טוב יותר, התורכים־מבטן־ומלידה — בערבית מקוטעת. דבר זה עוזר ליצור את ההרגשה שגם איסקנדרון היא שלנו. מדברים בה שפה אנושית.

★ ★ ★

„יאוואש! יאוואש!"

חזור לאותה שעה 9.30 בבוקר, כשא/ק מרמרה הטילה את עוגנה אל תוך תכלת הים הרוגע. הרמקול הודיע לכל חלקי האניה כי על חברי משלחת התנועות החלוציות להיות מוכנים לרדת לחוף. מכאן יסעו ברכבת לאיסטנבול ולחוף הבולגרי. כן, והחברות מתבקשות להחליף את מכנסיהן בשמלות לבל ייפגע המוסרחוב התורכי הרגיש.

בשעה 12 הודיעו קציני האניה בחיוך לבבי, שנוכל גם אנחנו לרדת לסיור בעיר הקטנה, עד אשר יגיע מועד הפ־לגתה של האניה, בחצות. אולם משעברו השעות ומשלחת התנועות החלוציות לא התקדמה כמלוא מסדרון אחד אל כבש הירידה, שאלנו שוב את הקצינים מתי נוכל לרדת. „רק יגמרו את בדיקת המכס," הרגיעו. ומתי יגמרו את בדיקת המכס? על כך לא היו הקצינים מוכנים להתחייב. הם השיבו: „יאוואש, יאוואש!"

אם תקחו את כל פסוקי הארגעה שבעולם, החל מ„מעליש יא חבוב, אל תתרגש, לאט־לאט" וכלה בסתם „סבלנות" ותערבבו אותם, תקבלו יאוואש יאוואש.

מכיוון שאיסקנדרון היא העיר התורכית הראשונה בה ענגה האניה, היה צורך להעביר את כל הנוסעים בדיקה קפדנית, בין אם ירדו באיסקנדרון ובין אם לא. הקבוצה הישראלית הוכנסה לתוך מסדרון ארוך, כל אחד וחבילותיו לידו. המסדרון נסגר משני קצותיו וביקורת־המכס החלה.

פקידי המכס התיישבו ליד שולחן, והנוסעים עברו ב־מיסדר לפניהם, יאוואש יאוואש. המסדרון, עמוק בבטן ה־אנייה, היה חם מאד; קשה היה לנשום בו. כולם הזיעו. גם התורכים הזיעו. אבל הם כנראה היו כבר רגילים מילדות למרחץ תורכי, ולא התרגשו מכל העניין.

★ ★ ★

הדינמיט המודפס

שני דברים הם חיפשו במיוחד. קפה וחומר תעמולה קומו־ניסטי. הראשון מפני שבתורכיה אפשר למצאו רק בשוק השחור, והממשלה רוצה להעלותו לשוק החופשי; השני מפני שהתורכים אינם רוצים אותו, בכל שוק שהוא.

קפה לא מצאו, אבל חומר „קומוניסטי" — כן. ודווקא אצל המשלחת המשותפת של מפא"י־מפ"ם־אחדות־העבודה. פקידי ה־מכס, שלא התמצאו במיוחד בעברית, סמכו על הצבע. הם ראו שער אדום של דבר השבוע, החליטו שזהו בוודאי בסאונו ה־אישי של חרושצ'וב. גם עתון מפ"ם בערבית, אל־מירצאד, נקבע כחומר בלתי־רצוי.

המשלחת היתה צריכה רק לעבור דרך תורכיה, והיתה לה הזכות להוביל מה שהיא רוצה לבולגריה. אולם התורכים רצו להיות בטוחים שהחומר האסור לא יופץ תוך כדי נסיעה בין תושבי תורכיה עצמה. מישהו התלוצץ: „אנחנו בסדר. אנחנו לא התנגדנו לדוקטרינת אייזנהאור." התורכי רק מילמל ל־עצמו „אהה, אייזנהאור, אייזנהאור," והטיל חבילה נוספת של אל־מירצאד אל האוסף שנערם בפינה. לבסוף נמצא ה־פתרון: כל הדינמיט המודפס נצרר בתוך שכמייה, שנקשרה הייטב והוחתמה בחותמת המכס התורכי. בצאתם מתורכיה, חייבים הישראלים להציג חותמת זו שלמה ולהוכיח שהחבילה לא נפתחה בדרך.

★ ★ ★

סטודנטים המאמינים במיג

קשה לנסוע לאורך החוף המזרחי של הים התיכון מבלי לפגוש ערבים. הראשון שהופיע על הסיפון היה שוטר מכס תורכי, לבוש מדי־שרד אפורים וחבוש מגבעת כשל טייס אמריקאי. בכלל, עשה רושם של דייל במטוס יותר מאשר סתם שוטר, שנשלח לשמור על האניה עד שישלימו פקידי־המכס את בדיקת חפצי הנוסעים בה.

שמו עבדאללה בחר, והוא ממוצא ערבי. הוא בן 34 והערבית שבפיו היתה חלודה במקצת. „אתה מבין? אני כבר הרבה זמן בתורכיה ואני מדבר עם הילדים שלי רק תורכית. אם אי־פעם ידעו ערבית, זה יהיה ממה שהם ילמדו ברחוב או ליד הנמל."

עבדאללה היה אופייני לערבים רבים שעלו על האניה. הם סיפרו על משפחותיהם בסוריה, על קשריהם עם סוריה. הזקנים דיברו ערבית סורית עסיסית; הצעירים דיברו בהברות תורכיות נוקשות. מה דעתם על טענתה של סוריה כי איסקנדרון עדיין שייכת לה וכי יש להחזיר אותה אליה? „שטויות," השיב שוטר מכס ממוצא ערבי. „המים שעברו מתחת לגשר, אי־אפשר להחזירם. ובכלל — סוריה עצמה היתה כולה שייכת לתורכיה. האם בגלל זה תורכיה דורשת לספח אותה בחזרה? אלי פאת — מת.*"

מרסין, הנמל הבא על החוף התורכי, מיושבת גם היא מספר לא מבוטל של תורכים ממוצא ערבי. אך השפעתם של אלה ניכרת פחות על חיי העיר הקטנה. בעיר זו עלו לאניה ארבעה

מאת שלום כהן

בשבוע שעבר הפליג ראש מערכת „העולם הזה" באוניה תורכית בדרכו למוסקבה, שם יכסה את פסטיבל הנוער, ידווח על המצב בארצות הגוש הקומוניסטי ועל הלכי־הרוחות בקרב המשלחות הערביות לפסטי־בל. בעמודים אלה מספר שלום כהן על רשמיו הראשונים מן המסע — הפגישה עם חיילים ואזרחים תור־כיים, ועם חברי המשלחת הסורית, איתם שוחח ארוכות בשפת אמם.

סטודנטים סורים, שהיו בדרכם לאוניברסיטת איזמיר. הם הוסתעו למצוא את עצמם בתוך מושבה ישראלית שלמה.

תחילה ניסו הארבעה להתבודד. אך עם ערב, היו שקועים בויכוח מדיני מקיף עם כמה מהחברים הערבים של המשלחת הישראלית. דעתם של הסורים על מדינת־ישראל ובעיות המרחב היתה ברורה וקיצונית: ישראל היא כלי־שרת של המעצמות האימפריאליסטיות, המנסות לדכא את שאיפת העם הערבי לשיחרור לאומי. הפתרון: נשק, מיגים, כוח, מלחמה. „זאת השפה היחידה שישראל מבינה."

הערבים הישראליים ניסו להסביר שערבים ויהודים יכולים לחיות יחד בשלום. „כן," השיבו הסורים. „אולי בוגדים כמוכם..."

אחד מהם שאל את הישראלים: „מה הייתם עושים אילו היתה ממשלה קומוניסטית בישראל. כיצד הייתם פותרים את הבעיה?"

„נפתור את הבעיה על בסיס החלטת האו"ם מ־1947, עם התאמות למציאות הקיימת."

★ ★ ★

אפשר לבלות כמה שעות

הויכוח נמשך עד מאוחר בלילה וכשנסתיים היו הסורים עדיין בדעה שאי־אפשר לחיות בשלום עם ישראל. למחרת, שינו מעט את דעתם. אם אי־אפשר לחיות עם הישראלים לאורך ימים, הרי לפחות לבלות איתם כמה שעות נעימות, אפשר בהחלט.

אותו ערב נערכה מסיבה על־ידי חברי המשלחת. הסורים התיישבו בקצה הסיפון, עקבו בעניין רב אחרי השירים העבריים הקצובים, יחסי החברות בין בחורים ובחורות. בהדרגה התקרבו למעגל השרים והחלו למחוא כפיים בקצב.

---

* מה שעבר — מת.

הווי

מצאת ולא יגעת — תאמין!

ב תל אביב, פירסם מעריב תשבץ מסובך, הבטיח פרסים לפותרים נכונה את התשבץ, פירסם באותו עמוד גם את הפתרון המלא שלו.

★ ★ ★

הוכחה חותכת

ב יפו, בעת בירור משפט גירושין בפני בית־הדין הרבני, שמע הבעל את בקשת אשתו לגט, היכה את אשתו לעיני השופטים, חתך את חמותו בסכין, ניפץ את הרהיטים והשליכם על הרבנים, נעצר על־ידי המשטרה, לא הספיק לשמוע את החלטת הרבנים לחייבו לתת גט לאשתו.

★ ★ ★

נקמה בגויים

ב נימיכן, הולנד, ראה הרופא ההולנדי ד"ר באוקר את קבוצת הצנחנים הישראליים ה־משתתפים בתחרות־הצעדה, נזכר כי בהיותו מש־קיף או"ם בעזה ניסו המצרים לרצחו בטענה כי הוא צנחן ישראלי, חבש לראשו כומתה אדומה, הצטרף לצנחנים הישראליים.

★ ★ ★

עזרה ראשונה

ב כפר־בילו, טילפן יאיר מץ למזכירות תנו־עת־המושבים, ביקש 31 לירות כתשלום ל־תורם־דם שהציל כביכול פצוע, נתגלה כרמאי, נעצר על ידי המשטרה, שהודיעה כי היה נוהג בעבר להזעיק אמבולנסים לאיסוף פצועים מדומים.

★ ★ ★

נהג, עצור!

ב אונטריו, קנדה, הצליח אסיר להימלט מ־בית־הסוהר המקומי בנצלו ערפל כבד, עצר את המכונית הראשונה שראה בדרכו, גילה במאוחר כי הוא נוסע עם אחד מסוהריו.

★ ★ ★

אגוז קשה

ב תל־אביב, תלה סוחר־מעדנים בשוק־הכרמל הודעה בפתח חנותו, הציע „חמאת־אגוזים מ־צויינת, עשויה משקדים מובחרים."

★ ★ ★

פרטן הכיס

ב טבריה, הועמדו חמישה אזרחים לדין באשמת באולם־המשפטים, נקנסו על ידי שופט־השלום אב־רהם קטילי בקנס של מאה לירות וחמשה ימי מעצר כל אחד.

★ ★ ★

הכל תלוי בטיב המילוי

ב לונדון, התלונן סידני אלן על מיחושי קיבה, נבדק על ידי רופא, שהוציא מקיבתו תער חלוד, משופית ברזל, שני סכיני־גילוח ועט כדורי אחד.

★ ★ ★

עיקר החדשות

ב תל־אביב, באו פקידי ההוצאה־לפועל לדירתו של אזרח ברחוב ארלוזורוב, כדי לקחת את מכשיר הרדיו שעיקלו קודם לכן, הופתעו כאשר האזרח נטל בחמת־זעם את המקלט וניפצו לרסיסים על הרצפה, הזמינו את המשטרה לעצרו כמשמיד רכוש ממשלתי.

★ ★ ★

השד יודע

ב לוד, נמסרה אשה בת 25 על־ידי בעלה לידיו של זקן בן 67 ממושב חדיד, כדי שיוציא ממנה שד שנכנס בה, הודיעה לאחר שבועיים לבעלה כי היא חופשיה מן השד אך סירבה לחזור אליו וביק־שה להישאר אצל הזקן.

★ ★ ★

כימיה לחיי יום־יום

ב הרווארד, ארצות־הברית, הפסיד פרופסור ל־כימיה באוניברסיטה המקומית התערבות, ניגש לקיים את הבטחתו לאכיל את חולצתו באם יפסיד, המס את החולצה בחומצה, העביר את החומר דרך מסננת, מרח אותו על לחמניה, אכל אותה.

★ ★ ★

העולם הישן

ב לונדון, הודיע ד"ר האלדיין, פרופסור לביאו־כימיה באוניברסיטת־לונדון, על החלטתו להגר להודו, הסביר את החלטתו לעתונאים: „באנגליה יש יותר מדי אמריקאים, אני רוצה לחיות במדינה חופשית."

★ ★ ★

מזל טוב

ב ירושלים, פגשה עקרת־בית בחתול שחור שחצה את דרכה, הסתובבה בתפנית חדה, התנגשה באשה שניה, שברה את משקפיה והש־מיטה מידה סל ביצים.